

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 8 Sayı: 40 Volume: 8 Issue: 40
Ekim 2015 October 2015
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

OTEL İŞLETMELERİNDE YEŞİL YILDIZ UYGULAMALARI: GAZİANTEP VE HATA'Y BÖLGESİNDE
BİR ARAŞTIRMA
GREEN-STAR PRACTICES IN HOTEL ENTERPRISES: A CASE STUDY IN THE GAZİANTEP AND
HATAY REGIONS

İbrahim GİRİTLİOĞLU*
Melik Onur GÜZEL**

Öz

Yapılan bu çalışmanın amacını, Gaziantep ve Hatay illerinde faaliyet gösteren 3, 4 ve 5 yıldızlı otellerin Yeşil Yıldız uygulama düzeylerinin ortaya konularak, otellerin Yeşil Yıldız uygulamalarında otellerin statü ve hizmet ettikleri şehre göre farklılık olup olmadığının tespit edilmesi oluşturmaktadır. Amaçların gerçekleştirilebilmesi için oluşturulan anket formu, Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren toplam 40 otelde görev yapan yöneticiler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda otellerde Yeşil Yıldız'a yönelik uygulama düzeyinin 'orta' seviyede olduğu tespit edilirken, farklı statülere sahip otellerde uygulama düzeyleri arasında çeşitli farklılıklar olduğu ortaya konulmuştur. Öte yandan Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otellerde Yeşil Yıldız uygulama düzeylerinde herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmazken, otellerin sınıfına göre ortaya çıkan farklılığın en önemli etkeninin ise 3 yıldızlı otellerde yapılan uygulamalardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Yıldız, Otel İşletmeleri, Yeşil Uygulamalar, Gaziantep, Hatay.

Abstract

The aim of this study is twofold. Revealing to extent to which three-star, four-star and five-star hotels operate in accordance with green-star (GS) protocols is constituting the main aim of this study while comparing these hotels according to their class and location stands as the second aim of the study. The comparison principle of this study was formed by taking the green-star protocols into consideration. To achieve the above mentioned aims, an experimental study was conducted on executives in 40 hotels via a questionnaire form. It could be deduced from the conclusion of this study that, these hotels regulate their activities on a medium degree in view of the green-star protocols. Considering application levels of all hotels in sample, no significant difference was observed between hotels located in two cities. However, a significant difference was found out between the class of hotels. The main difference in these hotels derived from the practicing discrepancies of three-star hotels.

Keywords: Green-star, Hotel Enterprises, Green Practices, Gaziantep, Hatay.

GİRİŞ

İnsanlar geçmişten günümüze yakın çevreleriyle sürekli iç içe olmuşlar ve ihtiyaçlarını yakın çevrelerindeki doğal kaynaklardan sağlamışlardır. Ancak, zaman içerisinde bu faydalanmalar aşırı ve tahrip edici bir hale gelince çevre sorunları ortaya çıkmış ve bu sorunlar insan yaşamını tehdit altına almıştır. Dünyanın karşı karşıya kaldığı çevre sorunlarının küresel karakteri, insanlığın en büyük ortak endişesi haline gelmiştir. Yirminci yüzyılda ortaya çıkan ve yirmi birinci yüzyıla kadar devam eden temel sorunlar küresel ölçekte; iklim değişikliği, sınırı aşan su ve hava kirliliği, kimyasal kazalar ve tehlikeli atıkların taşınımı gibi sorunlar olarak gözlemlenmiştir (Sonnfeld ve Mol, 2002). Çevre sorunlarının hızla artmasıyla bu sorunlar, dünya ülkelerinin en önemli gündem maddelerinden birisini oluşturmuş ve 1970 ila 1980'li yıllarda çevre sorunları daha sesli bir şekilde Birleşmiş Milletler öncülüğünde tüm dünyada tartışılmaya başlanmıştır (Ehrlich, 2008; Wilbanks, 1994). Bu konu üzerindeki çalışmaları ileriki yıllarda daha fazla arttıran Birleşmiş Milletler, 1987 yılında Brundtland raporunu yayınlanmış ve geleceğin kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde kullanarak eldeki varlıkları verimli kullanmayı amaç edinen sürdürülebilir kalkınma kavramını ve bu kavramın tüm dünya ülkeleri tarafından benimsenmesi gerekliliğini ortaya atmıştır (Brundtland, 1987).

Turizm sektörü doğal ve yapay kaynakları önemli düzeyde kullanan sektörlerin başında yer almaktadır. Turizmin geliştiği bir çok ülkede doğal kaynaklar önemli düzeyde tahrip edilmekte, çevreye verilen kirlilik artmakta ve kültürel ve tarihi eserler zarar görmektedir (Yoon vd., 2001). Bu problemlerin daha fazla şekilde artması sonucunda sürdürülebilir kalkınma anlayışıyla birlikte sürdürülebilir turizm

*Yrd. Doç Dr. Gaziantep Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Yüksekokulu

** Yüksek Lisans Öğrencisi Gaziantep Üniversitesi Turizm İşletmeciliği A.B.D.

faaliyetleri gündeme gelmiş ve bu kavram turizm sektörünün önemli derecede dikkatini çeken kavramlarından birisi olmuştur. Turizm ve çevre ilişkisinin meydana getirdiği problemlere bağlı olarak, turizmin çevreye verdiği zararların en düşük seviyeye indirgenmesi turizm paydaşlarının en önemli amacı olmuş, turizmde yükselen değer olan alternatif turizm pazarından daha fazla pay alabilmek için turizm işletmeleri de daha fazla düzeyde çevreci yaklaşımlara yönelmiştir (Kızılırmak, 2011). Turizm sektörünün lokomotif işletmelerinden olan otel işletmeleri de çevreyi korumaya yönelik faaliyetlerden uzak kalamamış, çevresel üretim ve pazarlama faaliyetlerini işletmelerinde uygulamaya başlamışlardır. Türkiye’de de Kültür ve Turizm Bakanlığı, çevrenin korunmasına yönelik Yeşil Yıldız kriterlerini oluşturarak otel işletmelerinin bu kriterleri yerine getirebilmesi için çeşitli imkan ve teşvikler sunmuştur (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2008). Otel işletmeleri, hem çevre duyarlılığının hem de rekabetin artmasından dolayı Yeşil Yıldız faaliyetlerini uygulamaya özen göstermektedir. Otel işletmelerinde çevreye duyarlılığın artmasının önemli nedenlerinden birisi de çevreye verilen zararın azaltılması ve sürdürülebilir çevrenin sağlanmasıyla birlikte tüketicilerin bu konuya son yıllarda daha fazla önem vermesinden kaynaklanmaktadır (Kınacı vd., 2011; Pepper, 2002). Yapılan bu çalışmanın amacını, Gaziantep ve Hatay illerinde faaliyet gösteren 3, 4 ve 5 yıldızlı otellerin Yeşil Yıldız uygulama düzeylerinin ortaya konulması ve otellerin Yeşil Yıldız uygulamalarında otellerin ‘statü’ ve ‘hizmet ettikleri şehre’ göre farklılık olup olmadığının tespit edilmesi oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışma kapsamında cevap aranacak sorular şunlardır:

- Gaziantep ve Hatay’da faaliyet gösteren otellerin Yeşil Yıldız kriterlerini uygulama düzeyleri nasıldır?
- Otellerin Yeşil Yıldız kriterlerini uygulama düzeyleri, otellerin sınıfına göre herhangi bir farklılık göstermekte midir?
- Otellerin Yeşil Yıldız kriterlerini uygulama düzeyleri, otellerin faaliyet gösterdiği şehre göre herhangi bir farklılık göstermekte midir?

2. LİTERATÜR BİLGİSİ

İkinci dünya savaşından sonra ülkeler, kalkınma çabaları içerisinde girmiş ve bunun sonucunda birçok ülke ekonomik bakımdan büyüme göstermiştir. Kalkınma süreci içerisinde ülkeler özellikle ekonomik gelişmeye önem verdikleri için çevre konularını çok fazla önemsememiş ve çevre ile ilgili sorunlar hep ikinci planda kalmıştır. Bu durumun uzun süre devam etmesi, çevre sorunlarının daha büyük ölçekte ortaya çıkmasını ve bu sorunun da bölgesellikten çıkarak küresel bir sorun haline gelmesine neden olmuştur. Bu gibi nedenlerden dolayı kalkınma ve doğal çevre arasında denge kurulmasına yönelik çalışmalar son yıllarda en önemli çalışma konularından birisi olmuştur. İnsanların ve diğer canlıların yaşamları üzerinde etkili olan tüm faktörleri içinde barındıran çevreyi ve beşeri sermayeyi dikkate alan, varlıkların optimum kullanımını amaçlayan uzun dönemli tek kalkınma modeli olan “Sürdürülebilir Kalkınma” modeli gündeme gelmiştir (Tıraş, 2012; Bahaire ve Elliot-White, 1999). Bu nedenle sürdürülebilirlik; çevresel, iktisadi ve sosyal hedefleri bir araya getirebilmek için gelişmeyi yeniden gözden geçirmeyi hedefleyen, çevreyi arka plana atmadan dikkate alarak geleceğe yönelik karar vermeyi sağlayan stratejik bir kavram olmuştur (Özsoy ve Çiftçi, 2008; Coccossis, 1996).

Ekonomik bir faaliyet olan turizm, gerçekleştiği ve geliştiği çevreler üzerinde bazı olumlu ve olumsuz etkilere sahiptir. Çevre, turist kabul eden bölgelerde turist tercihlerini etkileyen ve onları harekete geçiren önemli bir çekicilik ve cazibe faktörüdür. Öte yandan turizmin varlığı ve gelişiminin en önemli unsurunu çevre oluşturmaktadır (Hacıoğlu ve Girgin, 2008: 420). Turizm ve çevre arasında güçlü bir ilişkiden söz edilebilir. Çevrenin korunması, turizmin sürdürülebilirliği açısından hayati önem taşımakla birlikte korunamayan bir çevrede turizmin devamlılığının sağlanması söz konusu değildir (Akış, 1999). Turizmin doğal kaynaklardan yüksek düzeyde beslenmesinden dolayı turizm faaliyetleri sürdürülebilir büyüme fikrine oldukça uygun düşmektedir. Turizm gelişiminin sürdürülebilir olabilmesi için; politikaların uyum ve düzenini, büyüme sınırlarının kabul edilirliliğini ve uzun süreli bir vizyonun var olması gibi ön koşullar, planlamanın ilk safhalarında belirlemek gerekmektedir. Turizmin gelişmesinin meydana gelmesinde en önemli etken, korumadır. Sürdürülebilir turizmin gelişimi, doğal alanların korunması, yenilenmesi ve ekolojik dengenin korunması ile mümkün olacaktır (Can, 2013: 24). Bu kapsamda çeşitli ülkeler, sürdürülebilir turizmi sürdürülebilir çevre kapsamında geliştirecek çeşitli plan ve politikalar geliştirmektedir (Kahraman ve Türkay, 2014). Diğer ülkelerde turizm sektörüne yönelik ortaya konan gelişim, plan ve politikalar ülkemiz açısından da önemli düzeyde dikkate alınmış ve Kültür ve Turizm Bakanlığı’yla turizmle ilgili bazı meslek kuruluşları, sektöre ve sürdürülebilir çevreye yönelik çeşitli uygulamalar geliştirmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çevrenin korunması ve sürdürülebilir turizmin sağlanması kapsamında geliştirilen uygulamalardan birisi de Yeşil Yıldız sertifikasyon programıdır (Kement, 2013: 53). Yeşil Yıldız sertifikasyon programı, otellerin inşaat aşamasından itibaren çevreye duyarlı

olarak tasarlanmasını, planlanmasını ve işletmeye açılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Yeşil Yıldız sertifikasını alabilmek için oteller; enerji, su, çevreye zararlı maddelerin tüketiminin ve atık miktarının azaltılmasını, enerji verimliliğinin artırılmasını, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının teşvik edilmesini, konaklama işletmelerinin yatırım aşamasından itibaren çevreye duyarlı olarak planlanmalarını ve çevreye duyarlılık konusunda eğitim sağlamaları gibi uygulamaları yerine getirmek durumundadır (Kızılırmak, 2011: 9). Bu nedenle otellerin Yeşil Yıldız sertifikasını alabilmesi için yapması gerekenlere yönelik uygulamalar genel olarak şu şekilde gruplandırılabilir (Özçoban, 2010; Kulakoğlu ve Dilek 2011):

- Otellerde su tasarrufunun ve enerji verimliliğinin artırılması için yapılması gereken uygulamalar,
- Otellerde zararlı maddelerin kullanımının azaltılması ve otelde oluşabilecek atıkların geri dönüşümüne yönelik uygulamalar,
- Otellerde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik uygulamalar,
- Otel işletmeleri yatırım aşamasından itibaren çevreye duyarlı olarak planlanmasına yönelik uygulamalar,
- Otellerin çevreye uyumlu olması ve çevreyi güzelleştiren düzenlemelere ve etkinliklere yönelik uygulamalar,
- Otellerin çevreye duyarlılık kapsamında bilinçlendirme, çevre konusunda personel eğitimi ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğine yönelik uygulamalardır.

Yeşil Yıldız sertifikası Bakanlık tarafından belirlenmiş olan koşulları sağlayan ve Turizm İşletme Belgesine sahip konaklama işletmeleri alabilmektedir. Bakanlık tarafından belirlenen kriterlere göre incelenen oteller, şehir ya da kıyı oteli olma durumu da göz önünde bulundurularak, konaklama işletmesinin sınıfına göre yeterli puanı aldığı takdirde Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi belgesi almaya hak kazanır ve bu belge her iki yılda bir Bakanlıkça denetlenerek Yeşil Yıldızın işletme açısından devamlılığı sağlanır (Ünlüönen vd, 2011: 448). Yeşil Yıldız sertifika programı, sürdürülebilir turizm kapsamında önemli bir unsur olmasıyla birlikte bu sertifikasyona sahip oteller bazı önemli avantajlara sahip olabilmektedir. Yeşil Yıldız sertifikasına sahip otellerin elde edebileceği avantajlar ise şunlardır (Ünlüönen vd., 2011: 449):

- Otel işletmesinde maliyetler orta vadede azalarak, su ve enerji tasarrufu sağlanır.
- Otel işletmelerinde çalışan personelden daha verimli şekilde yararlanır.
- Çevreye zarar verebilecek ürünlerin tüketimi ve çevreye verebilecekleri zararlar azaltılır.
- Geri dönüşümlü ürünlerin kullanılması teşvik edilir.
- Otel ve çevre arasındaki uyum artar.
- Yatırım aşamasında otelin çevreye duyarlı olarak planlama yapılması sağlanır.
- Otel işletmesinin ürünleri, çevreye duyarlı olması nedeniyle rekabette avantaj sağlayarak daha kolay pazarlanır.
- Otel işletmesindeki çalışanlarda ve işletmeye gelen misafirlerde çevreye duyarlılık konusunda bilincin artması sağlanır.
- Yeşil Yıldız'a sahip otellere Bakanlık tarafından elektrik enerjisi desteği de verilmektedir. Yeşil Yıldız sertifikasına sahip işletmelerin kullandığı elektrik bedelinin bir kısmı Bakanlık tarafından karşılanmaktadır. (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2013).

Yeşil Yıldız uygulamalarının otel işletmeleri açısından oldukça önemli olması ve bu sertifikaya sahip otellerin bazı avantajlara sahip olmasıyla birlikte, ülkemizde Yeşil Yıldız sertifikasına ve çevreye duyarlı uygulamalara yönelik yapılmış bazı çalışmalara ilgili literatürde rastlanabilmektedir.

Seyhan ve Yılmaz (2010), Calista Luxury Resort Hotel'de çevreye duyarlı uygulamalar üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada otelin ISO 14001 çevre yönetim sistemine sahip olduğu, otelde oluşan atıklar için atık yönetim sistemi kurulduğu, enerji tasarrufu sağlayabilmek için odalarda tasarruf sisteminin ve tasarruflu ampüllerin tercih edildiği, yağmur sularının ise bahçe ve pisuvarlarda kullanıldığı ve aynı zamanda personellere çevre konusunda eğitim verildiği tespit edilmiştir.

Dilek ve Atay (2011), Best Western President İstanbul Otel'de Yeşil Yıldız faaliyet raporu üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırma kapsamındaki otelde 200 personele çevre konusunda eğitim verildiği, oluşan plastik, cam ve kağıt atıklarının türüne göre ayrıştırıldığı, yenilenebilir enerji kaynakları alt yapısının oluşturulduğu ve fazla enerji tüketen ampüller yerine tasarruflu ampüllerin tercih edildiği ve su tasarrufu için tüm musluklarda armatürler kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Saçılık ve Çevik (2014), Güngör Ottoman Palace Otel'in Yeşil Yıldız uygulamalarına yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Otelin ISO 14001 çevre yönetim sistemine sahip olduğu, tehlike yaratabilecek atık yağları, banyodan çıkan çöpleri ve kişisel bakım ürün artıklarını geri dönüşüm firmalarına teslim ettiği, tüm duş başlıkları ve musluklarda su kullanımını düşüren armatürlerin kullanıldığı, otelde

güneş enerjisi kullanılarak %40 ile %50 oranında enerji tasarrufu ve %20 ile %30 oranında su kullanımında düşüş sağlandığı tespit edilmiştir. Fakat Yeşil Yıldız uygulamalarının, otele bilinçli ve çevresel duyarlılığa sahip misafir sayısında herhangi bir kazanım sağlamadığı görülmüştür.

Yılmaz ve Yumuk (2013), Türkiye’de Yeşil Yıldız sertifikasına sahip otellere soru formu yollamış ve bu sertifikayı neden aldıkları ve bunu ne şekilde değerlendirdiklerine yönelik sorular yöneltilmiştir. 12 otelin verdikleri görüşe göre Yeşil Yıldız’ın işletmelerinin imajını desteklediği ve yeşil uygulamaları belirginleştiren bir araç olarak gördükleri belirtilmiştir. Ayrıca otel yöneticileri, çevre dostu uygulamaların geniş tüketici kitlesi ve işletme tarafından benimsenmediği sürece sadece kısa vadede rekabet aracı olabileceğini vurgulamıştır.

Atay ve Dilek (2013), İbis otellerinin web sayfalarını inceleyerek, otellerde yapılan yeşil uygulamaları araştırmıştır. İbis otellerinin, su tasarrufu sağlanması, enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerjinin desteklenmesi, atıkların ayrıştırılması ve geri dönüşümün sağlanması, otel personeline ve otele gelen misafirlere çevresel farkındalığı arttırmaya yönelik eğitim verilmesi gibi uygulamalarla kendi çevre stratejisini belirlediği ve uygulamalarını tüm İbis otellerinde bu çerçevede gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Eren ve Yılmaz (2008), Nevşehir’de faaliyet gösteren 3, 4 ve 5 yıldızlı 19 otelde çevreye duyarlı uygulamalara yönelik araştırma yapmıştır. Yapılan araştırma sonucunda otellerde çevreye duyarlı uygulamaların yeterli düzeyde olmadığı, büyük bir kısmının çevre sertifikasına sahip olmadığı ancak bu otellerde su ve enerji tasarrufu sağlamada, katı atıkların yönetilmesinde ve misafirlere bilgi verilmesiyle birlikte onların yeşil davranışlar sergilemesi konularını başarıyla gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir.

Turhan (2010), Marmaris’te faaliyet gösteren 4 ve 5 yıldızlı otellerde, çevreye duyarlı uygulamalar üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada 4 ve 5 yıldızlı oteller arasında elektrik tasarruf sisteminin kullanımı, soğutma ve ısıtma sisteminin tasarruflu olması, enerji tasarrufu sağlayacak frekans inventörü, ısı geri kazanım sistemi ve ısı pompası kullanımı, katı ve zararlı atıkların ayrıştırılması, peyzaj ve ağaçlandırma çalışması yapılması uygulamalarında fark bulunmuştur. 5 yıldızlı otellerde bu uygulamaların 4 yıldızlı otellere göre daha yüksek oranda gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Aykan ve Sevim (2013), Kayseri ve Nevşehir’de 3, 4 ve 5 yıldızlı otellerle özel belgeli otel işletmelerinde çevre yönetimi uygulamaları üzerine bir araştırma yapmıştır. Buna göre otel işletmelerinin çevre yönetiminin farkındalığının artırılması gerektiği, otel sahipleri üzerinde çevresel duyarlılığı oluşturabilmek için eğitimin gerektiği ve bu kapsamda otellere Yeşil Yıldız, Beyaz Yıldız gibi çevre duyarlı uygulamaların bu işletmelerde uygulanabilir hale getirilmesi gerektiği sonucu tespit edilmiştir.

Küçük (2013), Ankara’da faaliyet gösteren 6 otel yöneticisi ile bir mülakat gerçekleştirmiştir. Buna göre bu otellerde çevre yönetim biriminin bulunmadığı, otellerin büyük kısmında yazılı bir çevre politikasının olmadığı anlaşılmıştır. Ancak bu otellerin çevre duyarlı uygulamaları, kaynakların kullanımı ve sürdürülebilirliği bağlamında diğer otel işletmelerine örnek çaba içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Dinçer ve Gedik (2010), İstanbul’da faaliyet gösteren çok uluslu 5 yıldızlı otellerin çevre duyarlılığına yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Otellerin büyük bir kısmında çevre politikası ve eylem planının olduğu, ancak sadece 5 otelin çevre yönetim sertifikalarına sahip olduğu, otellerin çok azının atık suların geri dönüşümünü yaptığı ve yenilenebilir enerji kaynakları projesine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kaymaz (2012), Marmaris’te 3, 4 ve 5 yıldızlı 63 otel işletmesinin çevre yönetimi çalışmalarını ve seviyelerinin ne olduğuna yönelik araştırma yapmıştır. Otellerde çevre koruma konusunda bilinçlenmenin olmasına rağmen henüz yasalar ya da maliyet kaygıları ön planda tutularak yapıldığı, uygulamaların yetersiz olduğu görülmüştür. Sayısı fazla olan küçük işletmelerin çevre konusunu dikkate almadığı, yapılan çalışmaları da sadece otel giderlerini azaltmak adına yaptığı tespit edilmiştir.

Türker (2002), Belek ve Side bölgesinde faaliyet gösteren 40 otel üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmaya göre otellerin çevreye duyarlı oldukları, yıldız sayısı arttıkça duyarlılık seviyesini arttığı görülmüştür. Ayrıca otellere gelen yabancı turistlerin yerli turistlere göre doğal çevreye daha duyarlı oldukları, otelin çevre politikası doğrultusundaki yasaklara daha fazla uydukları tespit edilmiştir.

Özgen (2005), İber Otel Sarıgerme Park’ın atık yönetimine yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırmada otelin doluluk oranının arttığı halde atık yönetimi sayesinde atık miktarında düşüş olduğu ve otelin atık yönetimi sayesinde elde ettiği tasarruf miktarının, atık sistemi oluşturmak için harcanan maliyetten daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Topaloğlu ve Gümüş (2012), Muğla’da faaliyet gösteren 4 ve 5 yıldızlı otellerde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada 32 otelin güneş enerjisi, 4 otelin ısı pompası ve 14 otelin de LPG, LNG ve fuel oil gibi birincil enerji kaynağı kullandığı görülmüştür. Araştırmada hiçbir otelin rüzgar enerjisi kullanmadığı tespit edilmiştir.

İlgili literatürde görüldüğü üzere ülkemizde Yeşil Yıldız sertifikası ve çevreye duyarlı uygulamalara yönelik yapılmış çok sayıda çalışmaya rastlanmaktadır.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu araştırmanın amacı şehir turizmine hizmet veren bakanlık belgeli otel işletmelerinin Yeşil Yıldız kriter ve uygulamalarını ne derecede gerçekleştirdiklerinin ortaya konulması oluşturmaktadır. Öte yandan otel işletmeleri, uygulamış olduğu Yeşil Yıldız uygulamalarının işletmelerin statüsü ve faaliyet gösterdiği şehre göre herhangi bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak çalışmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır.

Çevre koruma tüm sektörlerde olduğu gibi turizm sektöründe de ciddiye alınması gereken konuların başında gelmektedir. Doğal kaynakların en önemli kullanıcısı ve turistik faaliyetlerin meydana geldiği yerler olan otel işletmelerinde, çevrenin yönetimi ve korunması dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biridir. Şehir turizmine hizmet veren otellerde çevreye duyarlı uygulamalar üzerine yapılan herhangi bir araştırmanın olmaması ve Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otellerin Yeşil Yıldız kriterlerine yönelik yeterlilik düzeylerini ortaya koymayı amaçlayan herhangi bir çalışmanın bulunmaması, mevcut çalışmanın kendine has bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

3.2 Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Gaziantep ve Hatay İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinden alınan bilgilere göre Gaziantep ilinde 31, Hatay ilinde 27 olmak üzere toplam 58 adet 3, 4 ve 5 yıldızlı otel işletmesi bulunmaktadır (Gaziantep İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Hatay İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015). Yapılan araştırmanın örneklemini ise Gaziantep ve Hatay illerinde araştırmaya katılan 3, 4 ve 5 yıldızlı otel işletmesinde görev yapan toplam 40 otel yöneticisi sağlamış olup, verilerin elde edilmesinde her oteli bir orta veya üst düzey yöneticiyle temsil edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Süreci

Araştırmada veri elde etmede anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde ankete katılan yöneticilerin demografik özelliklerine yönelik üç soru yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde, otel işletmesine ait bilgilere yönelik altı soru bulunmaktadır. Anket formunun üçüncü bölümünde otellerin Yeşil Yıldız Genel Yönetim uygulamalarına yönelik on soru yer almış ve bu bölümde otel işletmelerinin Yeşil Yıldız Genel Yönetim uygulamalarını ne derecede yerine getirdiklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Anket formunun dördüncü bölümünde ise Yeşil Yıldız'ın çevrenin korunmasına yönelik uygulamalarının düzeyini belirlemek için yirmi dört soru yer almıştır. Anket sorularının elde edilmesinde konaklama işletmelerinde Yeşil Yıldız uygulama mevzuatları ve yeşil yıldız üzerine yapılan araştırmalardan yararlanılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2008; Turhan, 2010; Kaymaz, 2012). Geliştirilen anket formu, Nisan ve Mayıs 2015 tarihleri arasında 38 otel yöneticisiyle yüz yüze görüşülerek, 2 otel yöneticisiyle de elektronik posta geri dönüşümü sağlanarak uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 16.0 istatistik paket programında çözümlenerek verilerin analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Otellerde Görev Yapan Yöneticilerin Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde ankete katılan yöneticilerin demografik özelliklerine yönelik analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırmaya katılan yöneticilerin otel işletmesindeki görevi, eğitim seviyesi ve mevcut otel işletmesinde çalışma süresine yönelik demografik özelliklerini belirlemek amacıyla üç soru sorulmuş ve elde edilen sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Otel Yöneticilerinin Demografik Özellikleri

Otel Yöneticilerinin Özellikleri	Demografik	N	%
Oteldeki Göreviniz			
Genel Müdür		15	37,5
Ön Büro Müdürü		9	22,5
Diğer		6	15
Muhasebe Müdürü		4	10
İnsan Kaynakları Müdürü		3	7,5
Pazarlama Müdürü		1	2,5
Teknik Servis Müdürü		1	2,5
Yiyecek İçecek Müdürü		1	2,5
Toplam		40	100
Eğitim Seviyeniz			
Lisans		18	45
Ön Lisans		12	30

Lise	8	20
Yüksek Lisans/Doktora	2	5
Toplam	40	100
Oteldeki Çalışma Süresi		
1-2 yıl	14	35
3-5 yıl	16	40
6-9 yıl	7	17,5
10 yıl ve üzeri	3	7,5
Toplam	40	100

İlgili tabloya göre Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otel işletmelerinde araştırmaya katılan yöneticilerin %37,5'i Genel Müdür, %22,5'i Ön Büro Müdürü, %15'i diğer başlığını oluşturan 'Operasyon Müdürü', 'Kalite Kontrol Müdürü' ve 'Kalite Yönetimi Uzmanı' olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan Muhasebe Müdürlerinin oranı ise %10 olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin %45'inin Lisans, %30'unun Ön Lisans, %20'sinin de Lise mezunu olduğu görülmüştür. Yöneticilerin %5'i Yüksek Lisans veya Doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir. Otel yöneticilerinin %40'ı 3 ile 5 yıl arasında çalıştığı otelde görev yaptığı belirlenirken, %35'i 1 ile 2 yıl arası, %17,5'i ise 6 ile 9 yıl arası görev yaptığı tespit edilmiştir. Öte yandan yöneticilerin %7,5'i ise 10 yıl ve üzeri süredir bulunduğu otelde görev yaptığı tespit edilmiştir.

4.2. Araştırmaya Katılan Yöneticilerin İşletme Bilgilerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan yöneticilerin görev yaptığı işletmelere yönelik bulgulara yer verilmiştir. Otel yöneticilerinin görev yaptığı otlere yönelik bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Görev Yaptığı İşletmelere Ait Bilgiler

İşletme Hakkında Bilgiler	N	%
Otelin Statüsü		
3 Yıldız	14	35
4 Yıldız	18	45
5 Yıldız	8	20
Toplam	40	100
Otelin Bulunduğu Şehir		
Gaziantep	25	62,5
Hatay	15	37,5
Toplam	40	100
Otelin Sahiplik Durumu		
Şahıs oteli	26	65
Uluslar arası zincir otel	6	15
Ulusal zincir otel	5	12,5
Diğer	3	7,5
Toplam	40	100
Otelin Faaliyet Yılı		
1-5 yıl	13	32,5
6-10 yıl	15	37,5
11 yıl ve üzeri	12	30
Toplam	40	100
Oteldeki Personel Sayısı		
1-50	24	60
51-100	11	27,5
101-150	2	5
151 ve üzeri	3	7,5
Toplam	40	100
Oteldeki Oda Sayısı		
10-50	7	17,5
51-100	20	50
101-150	6	15
151 ve üzeri	7	17,5
Toplam	40	100

İlgili tabloya göre otel yöneticilerinin %45'i 4 yıldızlı otellerde görev yapmakta iken %35'i 3 yıldızlı otellerde görev yapmaktadır. 5 yıldızlı otellerde görev yapan yöneticilerin oranı ise %20'dir. Araştırmaya katılan otellerin %62,5'i Gaziantep ilinde faaliyet gösterirken, Hatay ilinde faaliyet gösteren otellerin oranı ise %37,5'tir.

Araştırmada otelin türü ile ilgili yöneticilere yöneltilen soruda, Gaziantep ve Hatay ilindeki otel işletmelerinin yarısından fazlasının (%65) şahıs oteli olduğu görülmüştür. Ayrıca bu iki ilde Uluslararası zincir otel oranı %15 ve ulusal zincir otel oranı ise %12,5 olduğu tespit edilmiştir. Bu durum da bu bölgedeki otellerin önemli bir kısmının şahıs otellerinden oluştuğunu ortaya koymaktadır.

İlgili tabloya göre Gaziantep ve Hatay illerinde bulunan otellerin %37,5'i 6 ile 10 yıl arası, %32,5'i ise 1 ile 5 yıl arasında faaliyette olduğu tespit edilmiştir. 11 yıl ve daha üzeri yıl faaliyette bulunan otellerin oranı ise % 30'dur.

Araştırmaya katılan yöneticilerin görev yaptığı otellerin personel sayılarına bakıldığında, otellerin yarısından fazlasının (%60) 1 ile 50 arasında personele sahip olduğu görülmüştür. 51 ile 100 arasında personele sahip oteller araştırmanın % 27,5'ini oluştururken, %7,5'lik orandaki otel işletmelerinin personel sayısı ise 151 ve üzeri olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada otellerin oda sayısı dikkate alındığında, otellerin yarısının 51 ile 100 arasında odaya sahip olduğu görülmüştür. 10 ile 50 odalı otellerle, 151 ve üzeri oda sayısına sahip olan otellerin oranı ise % 17,5 olduğu, bu araştırma kapsamında tespit edilen diğer bir bulgu olmuştur.

4.3. Otellerin Yeşil Yıldız Genel Yönetim Uygulamalarına Yönelik Bulgular

Bu bölümde Gaziantep ve Hatay ilinde faaliyet gösteren otel işletmelerinin Yeşil Yıldız Genel Yönetim uygulamalarına ne derecede haiz olduğunu tespit etmeye yönelik bulgulara yer verilmiştir. Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otellerin Yeşil Yıldız'ın Genel Yönetim uygulamalarına yönelik bulguları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Otelerde Yeşil Yıldız Genel Yönetim Uygulamalarına Yönelik Bulgular

İfadeler	N	%
Otelde çevre politikası ve eylem planının olma durumu		
Evet	32	80
Hayır	8	20
Toplam	40	100
Otelde çevre faaliyetleriyle ilgili birimin olma durumu		
Evet	19	47,5
Hayır	21	52,5
Toplam	40	100
Otelin çevre yönetim sistemine sahip olma durumu		
Evet	16	40
Hayır	24	60
Toplam	40	100
Otelde çevre denetim sisteminin varlığı		
Evet	21	52,5
Hayır	19	47,5
Toplam	40	100
Otelde uluslararası kabul gören çevre sertifikalarının olma durumu		
Evet	12	30
Hayır	28	70
Toplam	40	100
Otelde enerji tüketimi, elektrik tüketimi ve genel enerji tüketimi takibinin yapılma durumu		
Evet	38	95
Hayır	2	5
Toplam	40	100
Otelde kimyasal maddelerin hacim veya ağırlık olarak takip edilme durumu		
Evet	35	87,5
Hayır	5	12,5
Toplam	40	100
Oteldeki atık miktarının hacim veya ağırlık olarak takibinin yapılma durumu		
Evet	32	80
Hayır	8	20
Toplam	40	100
Oteldeki tüm tesisat ve donanımların bakım ve onarımının periyodik olarak yapılma durumu		
Evet	40	100
Hayır		
Toplam	40	100
Otelde bakım ve onarımların eğitimli uzman servislere yaptırılma durumu		
Evet	40	100

Hayır		
Toplam	40	100

Gaziantep ve Hatay’da faaliyet gösteren otellerin büyük bir kısmında (%80) çevre politikasının ve eylem planının olduğu tespit edilmiştir. Fakat bu otellerin yarısına yakınında (%52,5) oluşturulan politikaların ve eylem planlarının uygulamaya konulması için bu konuyla ilgili bir birimin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki otellerin yarısından fazlasında (%60) resmi olarak çevre yönetim sisteminin bulunmadığı tespit edilirken, yine otellerin yarısına yakınında (%47,5) çevre denetim sistemine sahip olmadığı görülmektedir. Öte yandan otellerin önemli bir kısmında (%70) uluslararası kabul gören çevre sertifikalarının bulunmadığı bu çalışma kapsamında ortaya konulmuştur.

Otellerin tamamına yakınında su ve enerji tüketimine yönelik verilerin toplanması ve izlenmesi işlevinin (%95) yapıldığı tespit edilirken, araştırmaya katılan otellerin büyük bir çoğunluğunda (%87,5) kimyasal maddelerin hacim ve ağırlık olarak izlenmesi ve verilerin toplanması işlevinin yapıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında otellerin büyük bir kısmından atık miktar ve ağırlıklarıyla ilgili veri toplamakta olduğu (%80) tespit edilirken, araştırmaya katılan otellerin hepsinde sahip olunan tüm tesisat ve donanımların, periyodik olarak bakım ve onarımlarının yapıldığı ve bu bakım ve onarım işlerinin de konusunda eğitim almış uzman firmalara yaptırıldığı tespit edilmiştir.

4.4. Otellerin Yeşil Yıldız Uygulamalarına Yönelik Bulgular

Bulgular kısmının bu bölümünde otellerin Yeşil Yıldız uygulamalarına yönelik bulgular üç alt başlık altında ortaya konulmuştur. İlgili bölümün ilk alt başlığında otellerin Yeşil Yıldız uygulamalarına yönelik genel bulgular ortaya konulurken; ikinci alt başlıkta otellerin sahip olduğu statünün Yeşil Yıldız uygulama düzeylerine herhangi bir etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. İlgili bölümün üçüncü alt başlığında ise otellerin faaliyet gösterdiği şehrin Yeşil Yıldız uygulama düzeyine herhangi bir etkisi olup olmadığı ortaya konulmuştur.

4.4.1 Otellerin Yeşil Yıldız Uygulamalarına Yönelik Genel Bulgular

Bu bölümde otellerin Yeşil Yıldız uygulamalarına yönelik genel bulgulara yer verilmiştir. Otellerin Yeşil Yıldız uygulamalarına yönelik belirlenen 24 ifadenin frekans analizi, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Otellerin Yeşil Yıldız Uygulamalarına Yönelik Genel Bulgular

İfadeler	Hiç	Yetersiz	Orta	Yeterli	Çok Yeterli	X	SS
	%	%	%	%	%		
1-Otelde personele çevre konusunda eğitim verilme durumu	2,5	17,5	42,5	25	12,5	3,27	0,98
2-Otele gelen misafirlerden çevre ile ilgili görüş alma ve değerlendirme durumu	7,5	27,5	32,5	22,5	10	3,00	1,10
3-Otelde misafirler odalarından ayrıldığında elektriğin kesilmesi durumu	0	12,5	17,5	20	50	4,07	1,09
4-Otelde merkezi ısıtma sistemi olma durumu	37,5	2,5	2,5	12,5	45	3,25	1,86
5-Otel odalarında cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az enerji tüketen olma durumu(minibar,tv,split klima)	0	7,5	25	10	57,5	4,17	1,05
6-Otel odalarında duş başlıkları ve musluklarda özel armatürlerin olması durumu	0	20	20	15	45	3,85	1,21
7-Otelde sigara kullanımına yönelik uygulamaların yapılması durumu	5	12,5	25	7,5	50	3,85	1,31
8-Otele gelen misafirlerin çevreci davranmalarını sağlamaya yönelik bilgi verilmesi durumu	5	15	30	30	20	3,45	1,13
9-Otelde peyzaj düzenlemeleri ve ağaçlandırma çalışması yapılması durumu	37,5	7,5	17,5	10	27,5	2,82	1,67
10-Otelin yakınlardaki tarihi, doğal ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik katkı yapma durumu	7,5	7,5	17,5	42,5	25	3,70	1,15
11-Otelin mimari tasarımının çevreye duyarlı olması durumu	2,5	17,5	37,5	12,5	30	3,50	1,17
12-Otel inşaatında kullanılan yapı	2,5	22,5	17,5	32,5	25	3,55	1,17

malzemelerinin çevreye duyarlı olması durumu							
13-Otelde kullanılan cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az elektrik tüketen teknolojide olması durumu(ısıtma kazanı,merkezi klima,soğuk oda,yıkama ve kurutma makinesi)	25	0	7,5	12,5	55	3,72	1,69
14-Otelde enerji tasarrufu sağlayacak frekans inventörü, ısı geri kazanım sistemi veya ısı pompası olması durumu	35	7,5	15	10	32,5	2,97	1,71
15-Otelde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması durumu	35	7,5	7,5	5	45	3,17	1,83
16-Otelde atık suların arıtılması durumu	57,5	5	7,5	10	20	2,30	1,68
17-Otelde yağmur suları veya arıtılmış suların bahçe ve tuvalet rezervuarlarında kullanılması durumu	77,5	2,5	5	7,5	7,5	1,65	1,31
18-Otelde çevreye duyarlı deterjan ve dezenfektan kullanılması durumu	5	10	20	20	45	3,90	1,23
19-Otelde atık yağların değerlendirilmesi durumu	15	15	7,5	15	47,5	3,65	1,56
20-Otelde plastik,kağıt,cam türüne göre ayrıştırılması durumu	10	17,5	12,5	15	45	3,67	1,45
21-Otelde kalan yiyeceklerin yeniden değerlendirilmesi durumu	5	12,5	35	22,5	25	3,50	1,15
22-Otelde zararlı atıkların türüne göre ayrıştırılması durumu	15	27,5	5	17,5	35	3,30	1,55
23-Oteldeki genel duş ve tuvaletlerde, ortak alanlarda tek kullanımlık olmayan malzemelerin kullanılması durumu	50	12,5	30	2,5	5	2,00	1,17
24-Otelde çevre etiketli eşyaların kullanılması durumu	7,5	25	25	15	27,5	3,30	1,32
GENEL	18,54	13,02	19,27	16,35	32,81	3,31	1,35

İlgili tabloya göre Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otellerin Yeşil Yıldız'ı oluşturan kriterlerin tamamını uygulama oranlarının 'orta' düzeyde (\bar{x} :3,31, s.s:1,35) olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ise her iki şehirde faaliyet gösteren otellerin Yeşil Yıldız uygulamalarını yeteri kadar hayata geçiremediği sonucunu ortaya koymaktadır. İlgili tablodan hareketle Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otel işletmelerinin en yüksek hangi yeşil yıldız uygulamalarını hayata geçirdiğinin ortaya konulması önemli bir unsur oluşturmaktadır. Buna göre otellerde, otel odalarında yüksek verimli ve az enerji tüketen cihaz ve makinelerin kullanımı (\bar{x} :4,17, s.s:1,05) ile misafirlerin odalarından ayrıldıktan sonra elektriğin kesilmesine yönelik sistem uygulamalarının (\bar{x} :4,07, s.s:1,09) 'en yüksek' düzeyde uygulandığı tespit edilmiştir. Öte yandan otellerde kullanılan çevreye duyarlı deterjan ve dezenfektanların kullanımı (\bar{x} :3,90, s.s:1,23), odalarda suyun daha verimli kullanılması amacıyla duş başlık ve musluklarda armatürlerin yeterli seviyeye yakın olması (\bar{x} :3,85, s.s:3,85), oteller tarafından çevreye salınan kötü havanın azaltılması amacıyla genel mahallerde ve odalarda sigara kullanımına yönelik yapılan özel uygulamalar (\bar{x} :3,85, s.s:1,31) Gaziantep ve Hatay otelleri tarafından 'yüksek' düzeyde uygulanan diğer Yeşil Yıldız uygulamalarıdır.

Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otel işletmelerinin en yüksek düzeyde Yeşil Yıldız uygulamalarına yönelik yapılan faaliyetler ortaya konulduktan sonra bu konuda diğer önemli unsur da bu oteller tarafından en düşük düzeyde uygulanan faaliyetlerin neler olduğunun ortaya konulması oluşturmaktadır. Buna göre otellerde yağmur veya arıtılmış suların tekrar kullanımının yapılmaması (\bar{x} :1,65, s.s: 1,31) ve otellerin genel duş, tuvalet ve diğer alanlarda kullanılan şampuan, sabun, duş bonesi ve diğer malzemelerin tek kullanımlık olması ve bunların uzun süreli kullanıma uygun olmamaları (\bar{x} :2,00, s.s: 1,17) otellerde 'en düşük' seviyedeki uygulamalardır. Öte yandan otellerde atık suların tekrar arıtma işleminin yapılmaması (\bar{x} :2,30, s.s: 1,68), peyzaj düzenlemeleri ve ağaçlandırma çalışmalarının yeterli düzeyde yapılmaması (\bar{x} :2,82, s.s: 1,67), Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otel işletmelerinin en düşük düzeyde uyguladıkları diğer Yeşil Yıldız uygulamaları olduğu tespit edilmiştir.

4.4.2. Otellerin Statüsünün Yeşil Yıldız Uygulamalarına Etkisine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan otellerde, Yeşil Yıldız uygulamalarının otellerin statüsüne göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgulara yer verilmiş olup, bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik oluşturulan hipotez aşağıda verilmiştir.

Hipotez 1: Otellerin yeşil yıldız uygulama düzeylerine göre 3, 4 ve 5 yıldızlı oteller arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Bu bölümde verilerin analizleri gerçekleştirilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin normallik testi $n>30$ olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi ile hesaplanmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi sonucu verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bununla yetinilmeyip verilerin Skewness ve Kurtosis katsayıları da hesaplanmıştır. Buna göre veriler sağa çarpık ve sivridir. Dolayısıyla verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı gerçekleştirilen analizler sonucu görülmüştür. Bununla birlikte Akbulut (2010), verilerin normal dağılım sağlamadığı durumlarda verilerin belirli teknikler kullanılarak normal dağılıma dönüştürülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bundan dolayı değişkenlerin karesi ve LOG10 dönüşümü alınarak normal dağılıma dönüştürülme işlemleri uygulanmıştır. Ancak sonucun değişmediği ve verilerin hiçbir şekilde normal dağılım göstermediği görülmüştür. Verilerin normal dağılım görülmediğinin sonucu tespit edilmesi dolayısıyla, bulgular bölümünün bu başlığında araştırma amaçlarına ulaşabilmek için Non Parametrik testler olan Kruskal Wallis H testi kullanılarak araştırma bulguları ortaya konulacaktır.

Araştırma amacına ulaşabilmek için geliştirilen hipotezin test edilmesi amacı ile verilere uygulanan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. İlgili tabloya göre yapılan Kruskal Wallis H testi ve $p<0,05$ anlamlılık düzeyine göre 24 ifadenin 22'sinde otellerin sınıfı ile yeşil yıldız uygulamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5: Otellerin Statülerinin Yeşil Yıldız Uygulamalarına Etkisine Yönelik Bulgular

İfadeler	Grup Sıra Ortalaması			Ki Kare	SD	P
	3 Yıldız	4 Yıldız	5 Yıldız			
1-Otelde personele çevre konusunda eğitim verilmesi durumu	14,25	23,00	25,81	7,190	2	0,027*
2-Otele gelen misafirlerden çevre ile ilgili görüş alma ve değerlendirme durumu	14,79	20,64	30,19	9,479	2	0,009*
3-Otelde misafirler odalarından ayrıldığında elektriğin kesilmesi durumu	9,00	25,78	28,75	24,645	2	0,000*
4-Otelde merkezi ısıtma sistemi olma durumu	9,43	25,50	28,62	23,065	2	0,000*
5-Otel odalarında cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az enerji tüketen olma durumu(minibar,tv,split klima)	8,57	26,75	27,31	28,283	2	0,000*
6-Otel odalarında duş başlıkları ve musluklarda özel armatürlerin olması durumu	9,00	26,06	28,12	23,612	2	0,000*
7-Otelde sigara kullanımına yönelik uygulamaların yapılması durumu	8,25	26,22	29,06	27,964	2	0,000*
8-Otele gelen misafirlerin çevreci davranmalarını sağlamaya yönelik bilgi verilmesi durumu	10,07	23,17	32,75	22,310	2	0,000*
9-Otelde peyzaj düzenlemeleri ve ağaçlandırma çalışması yapılması durumu	9,64	23,33	33,12	24,409	2	0,000*
10-Otelin yakınlardaki tarihi, doğal ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik katkı yapma durumu	21,46	17,19	26,25	3,847	2	0,146
11-Otelin mimari tasarımının çevreye duyarlı olması durumu	10,75	24,31	29,00	17,378	2	0,000*
12-Otel inşaatında kullanılan yapı malzemelerinin çevreye duyarlı olması durumu	8,64	26,81	27,06	23,729	2	0,000*
13-Otelde kullanılan cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az elektrik tüketen teknolojide olması durumu(ısıtma kazanı,merkezi klima,soğuk oda,yıkama ve kurutma makinesi)	8,61	27,25	26,12	27,375	2	0,000*
14-Otelde enerji tasarrufu sağlayacak frekans inventörü, ısı geri kazanım sistemi veya ısı pompası olması durumu	9,04	25,67	28,94	23,021	2	0,000*
15-Otelde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması durumu	9,82	25,17	28,69	21,343	2	0,000*
16-Otelde atık suların arıtılması durumu	14,64	21,69	28,06	8,803	2	0,012*
17-Otelde yağmur suları veya arıtılmış suların bahçe ve tuvalet rezervuarlarında kullanılması durumu	16,00	22,64	23,56	6,043	2	0,049*
18-Otelde çevreye duyarlı deterjan ve dezenfektan kullanılması durumu	8,64	25,56	29,88	25,676	2	0,000*

19-Otelde atık yağların değerlendirilmesi durumu	8,64	26,00	28,88	25,477	2	0,000*
20-Otelde plastik,kağıt,cam türüne göre ayrıştırılması durumu	10,61	24,28	29,31	18,325	2	0,000*
21-Otelde kalan yiyeceklerin yeniden değerlendirilmesi durumu	14,82	22,28	26,44	6,228	2	0,044*
22-Otelde zararlı atıkların türüne göre ayrıştırılması durumu	11,43	22,36	32,19	18,191	2	0,000*
23-Oteldeki genel duş ve tuvaletlerde, ortak alanlarda tek kullanımlık olmayan malzemelerin kullanılması durumu	21,29	21,64	16,56	1,349	2	0,509
24-Otelde çevre etiketli eşyaların kullanılması durumu	12,32	22,36	30,62	14,088	2	0,001*

*p<0,05

Buna göre otel personeline çevre ile ilgili eğitim verilmesi uygulamasında, 3 yıldızlı otellerle (14,25), 4 (23,0) ve 5 yıldızlı oteller (25,81) arasında, 4 ve 5 yıldızlı oteller lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle 4 ve 5 yıldızlı oteller 3 yıldızlı otellere göre personeline çevre ile ilgili daha fazla eğitim verdiği söylenebilir. Araştırmaya katılan otellerde otele gelen misafirlerden çevrenin korunmasına yönelik bilgi alma ve bunları değerlendirmesinde 3 yıldızlı otellerle (14,79), 4 (20, 64) ve 5 yıldızlı oteller (30,19) arasında, 5 yıldızlı oteller lehine anlamlı bir farklılığın tespit edildiği söylenebilir. Buna göre 5 yıldızlı otellerde misafirlerden çevre ile ilgili bilgi alma ve değerlendirme düzeyi, 3 ve 4 yıldızlı otellere nazaran daha yüksek oranda yapıldığı söylenebilir.

Otellerde misafirler odalarından ayrıldıklarından sonra elektriğin kesilmesi uygulamasında 3 yıldızlı otellerle (9,00), 4 (25,78) ve 5 (28,75) yıldızlı oteller arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre 4 ve 5 yıldızlı otellerde misafirlerin odadan ayrıldıktan sonra elektriklerin kesilmesi uygulamasının, 3 yıldızlı otellere göre daha yüksek oranda yapıldığı söylenebilir. Araştırma kapsamındaki otellerde merkezi ısıtma sisteminin bulunması durumu incelendiğinde 3 yıldızlı otellerle (9,43), 4 (25,50) ve 5 (28,62) yıldızlı oteller arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu durumda 4 ve 5 yıldızlı otellerde merkezi ısıtma sisteminin, 3 yıldızlı otellerden daha yüksek oranda kullanıldığı söylenebilir.

Otel odalarında cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az enerji tüketenlerden olması uygulamasında 3 yıldızlı otellerle (8,57), 4 (26,75) ve 5 (27,31) yıldızlı oteller arasında, 4 ve 5 yıldızlı oteller lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle 4 ve 5 yıldızlı otellerde odalarda bulunan daha verimli ve az enerji tüketen cihazların kullanılması 3 yıldızlı otellerden daha yüksek oranda olduğu söylenebilir. Otel odalarında duş başlıkları ve musluklarda özel armatürlerin kullanılmasında 3 yıldızlı otellerle (9,00), 4 (26,06) ve 5 (28,12) yıldızlı oteller arasında 4 ve 5 yıldızlı oteller lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu durumda 4 ve 5 yıldızlı otellerde duşa ve diğer musluklarda özel armatürlerin kullanımının 3 yıldızlı otellerden daha yüksek oranda olduğu söylenebilir.

Otele gelen misafirlere çevreci davranmalarına yönelik bilgi verilmesi uygulamasında 3 (10,07), 4 (23,17) ve 5 (32,75) yıldızlı oteller arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Buna göre 5 yıldızlı otellerde misafirlere çevreci davranmasına yönelik uygulamaların 3 ve 4 yıldızlı otellere göre daha yüksek oranda yapıldığı söylenebilir. Otelde peyzaj düzenlemeleri ve ağaçlandırma çalışmaları uygulamalarında 3 (9,64), 4 (23,33) ve 5 (33,12) yıldızlı oteller arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre 5 yıldızlı otellerde peyzaj düzenlemesi ve ağaçlandırma çalışmalarının 3 ve 4 yıldızlı otellere göre daha yüksek oranda yapıldığı söylenebilir.

Otelde zararlı atıkların (yağ filtreleri, boya, ilaçlar, tıbbi atıklar) türüne göre ayrıştırılması durumu incelendiğinde 3 (11,43), 4 (22,36) ve 5 (32,19) yıldızlı oteller arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre 5 yıldızlı otellerde zararlı atık ayrıştırılmasının 3 ve 4 yıldızlı otellerden daha yüksek oranda yapıldığı söylenebilir. Otelde çevre etiketli eşyaların kullanılmasında 3 (12,32), 4 (22,36) ve 5 (30,62) yıldızlı oteller arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre 5 yıldızlı otellerde çevre etiketli eşyaların kullanımı 4 ve 5 yıldızlı otellerden daha yüksek oranda olduğu söylenebilir.

Öte yandan otelde sigara kullanımına yönelik uygulamalar; otelin mimarisinin çevre duyarlı olması; otel inşaatında kullanılan yapı malzemelerinin çevreye duyarlı olması; otelde kullanılan tüm cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az enerji tüketen teknolojide olması; otelde enerji tasarrufu sağlayacak frekans inventörü kullanımı; ısı geri kazanım sistemi ve ısı pompası olması; otelde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının ve otelde atık suların arıtılması gibi uygulamalar, 3 yıldızlı otellerle 4 ve 5 yıldızlı oteller arasında anlamlı farklılıkların tespit edildiği diğer uygulamalar olmuştur. Ortaya çıkan bu farklılıklar dikkate alındığında, bu uygulamaların 4 ve 5 yıldızlı otellerde 3 yıldızlı otellere göre daha yüksek oranda uygulandığından kaynaklandığı söylenebilir. İlgili tabloda belirtilen bulgulara göre 24 ifadeden 22'sinde anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı tespit edilmiş olup, bu amacın test edilmesi için geliştirilen Hipotez 1 kabul edilmiştir.

4.4.3. Otellerin Faaliyet Gösterdiği Şehrin Yeşil Yıldız Uygulama Düzeyleri Herhangi Bir Etkisinin Olup Olmadığına Yönelik Bulgular

Bu bölümde otellerin faaliyet gösterdiği şehrin Yeşil Yıldız uygulama düzeyine herhangi bir etkisinin olup olmadığının ortaya konulmasına yönelik bulgulara yer verilmiş olup, bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik oluşturulan Hipotez 2 aşağıda verilmiştir.

Hipotez 2: Otellerin yeşil yıldız uygulama düzeylerine göre Gaziantep ve Hatay otelleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Bu bölümde verilerin analizleri gerçekleştirilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin normallik testi $n>30$ olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi ile hesaplanmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi sonucu verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bununla yetinilmeyip verilerin Skewness ve Kurtosis katsayıları da hesaplanmıştır. Buna göre veriler sağa çarpık ve sivridir. Dolayısıyla verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı gerçekleştirilen analizler sonucu görülmüştür. Bununla birlikte Akbulut (2010), verilerin normal dağılım sağlamadığı durumlarda verilerin belirli teknikler kullanılarak normal dağılıma dönüştürülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bundan dolayı değişkenlerin karesi ve LOG10 dönüşümü alınarak normal dağılıma dönüştürülme işlemleri uygulanmıştır. Ancak sonucun değişmediği ve verilerin hiçbir şekilde normal dağılım göstermediği görülmüştür. Verilerin normal dağılım görülmediğinin sonucu tespit edilmesi dolayısıyla, bulgular bölümünün bu başlığında araştırma amaçlarına ulaşabilmek için Non Parametrik testler olan Mann-Whitney U testi kullanılarak araştırma bulguları ortaya konulacaktır.

Araştırma amacına ulaşabilmek için geliştirilen hipotezin test edilmesi amacı ile verilere uygulanan Mann-Whitney U Testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. İlgili tabloya göre yapılan Mann-Whitney U testi ve $p<0,05$ anlamlılık düzeyine göre 24 ifadenin sadece 1'inde otellerin faaliyet gösterdiği şehir ile yeşil yıldız uygulamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6: Otellerin Bulunduğu Şehrin Yeşil Yıldız Uygulamalarına Etkisine Yönelik Bulgular

İfadeler	Grup Sıra Ortalaması		M. W. U.	Z	P
	Gaziantep	Hatay			
1-Otelde personele çevre konusunda eğitim verilmesi durumu	18,76	23,40	144,000	-1,280	0,200
2-Otele gelen misafirlerden çevre ile ilgili görüş alma ve değerlendirme durumu	20,84	19,93	179,000	-0,246	0,806
3-Otelde misafirler odalarından ayrıldığında elektriğin kesilmesi durumu	21,20	19,33	170,000	-0,527	0,598
4-Otelde merkezi ısıtma sistemi olma durumu	22,46	17,23	138,500	-1,481	0,139
5-Otel odalarında cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az enerji tüketen olma durumu(minibar,tv,split klima)	22,20	17,67	145,000	-1,333	0,183
6-Otel odalarında duş başlıkları ve musluklarda özel armatürlerin olması durumu	21,26	19,23	168,500	-0,563	0,574
7-Otelde sigara kullanımına yönelik uygulamaların yapılması durumu	22,50	17,17	137,500	-1,509	0,131
8-Otele gelen misafirlerin çevreci davranmalarını sağlamaya yönelik bilgi verilmesi durumu	22,90	16,50	127,500	-1,733	0,083
9-Otelde peyzaj düzenlemeleri ve ağaçlandırma çalışması yapılması durumu	21,32	19,13	167,000	-0,597	0,551
10-Otelin yakınlardaki tarihi, doğal ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik katkı yapma durumu	21,52	18,80	162,000	-0,750	0,453
11-Otelin mimari tasarımının çevreye duyarlı olması durumu	21,02	19,63	174,500	-0,380	0,704
12-Otel inşaatında kullanılan yapı malzemelerinin çevreye duyarlı olması durumu	22,60	17,00	135,000	-1,518	0,129
13-Otelde kullanılan cihaz ve makinelerin yüksek verimli ve az elektrik tüketen teknolojide olması durumu(ısıtma kazanı,merkezi klima,soğuk oda,yıkama ve kurutma makinesi)	22,36	17,40	141,000	-1,438	0,150
14-Otelde enerji tasarrufu sağlayacak frekans inventörü, ısı geri kazanım sistemi veya ısı pompası olması durumu	21,22	19,30	169,500	-0,525	0,600
15-Otelde yenilenebilir enerji kaynaklarının	22,82	16,63	129,500	-1,742	0,082

kullanılması durumu					
16-Otelde atık suların arıtılması durumu	22,16	17,73	146,000	-1,296	0,195
17-Otelde yağmur suları veya arıtılmış suların bahçe ve tuvalet rezervuarlarında kullanılması durumu	20,66	20,23	183,500	-0,153	0,878
18-Otelde çevreye duyarlı deterjan ve dezenfektan kullanılması durumu	21,54	18,77	161,500	-0,769	0,442
19-Otelde atık yağların değerlendirilmesi durumu	21,52	18,80	162,000	-0,758	0,448
20-Otelde plastik,kağıt,cam türüne göre ayrıştırılması durumu	22,10	17,83	147,500	-1,179	0,238
21-Otelde kalan yiyeceklerin yeniden değerlendirilmesi durumu	20,42	20,63	185,500	-0,058	0,954
22-Otelde zararlı atıkların türüne göre ayrıştırılması durumu	22,48	17,20	138,500	-1,435	0,151
23-Oteldeki genel duş ve tuvaletlerde, ortak alanlarda tek kullanımlık olmayan malzemelerin kullanılması durumu	21,48	18,87	163,000	-0,744	0,457
24-Otelde çevre etiketli eşyaların kullanılması durumu	23,38	15,70	115,500	-2,069	0,039*

*p<0,05

İlgili tablo incelendiğinde Gaziantep ve Hatay illerinde faaliyet gösteren ve araştırmaya katılan oteller arasında sadece çevre etiketli eşyaların kullanılmasıyla ilgili anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan Gaziantep'te faaliyet gösteren otellerde (23,38) çevre etiketli eşyaların, Hatay'da faaliyet gösteren otellere (15,70) göre daha yüksek oranda kullanıldığı söylenebilir. Öte yandan Tablo 6'da da görüldüğü üzere 24 ifadenin 23'ünde p>0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu yüzden amacın elde edilmesi için geliştirilen Hipotez 2 reddedilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünya'da çevre sorunları artarak devam eden bir sorun olarak insanoğlunun karşısına çıkan önemli bir durumdur. Çevre sorunlarına karşı alınabilecek önlemlerin ve ilgili kanunların yetersiz ve birçok kişinin de eğitimsiz olması bu sorunların en büyük tetikleyicileri arasında yer almaktadır. Sorunun temelini bakıldığında bu sorunları ortaya çıkaran en büyük sebep ise insanlar olduğu görülmektedir. İnsanların hızla ve sınırsızca artan istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için dünyanın büyük bir bölümünde çeşitli ve farklı türde üretim gerçekleştirilmektedir. Diğer sektörlerde olduğu gibi bu istek ve ihtiyaçlar turizm sektöründe de üst düzeyde görülmektedir. Turistik faaliyetlerin gerçekleşebilmesi, dünyada var olan doğal ve yapay kaynakların kullanımı ile gerçekleşmektedir. Turistik hizmet sunan turizm işletmelerinden olan otel işletmelerinde de çok farklı içerikte turistik ürün üretim faaliyetleri yapılmakta ve çevreyi kirletebilecek unsurları kendi içinde barındırmaktadır.

Dünya düzeyinde artan çevre sorunlarının azaltılabilmesi için 1970'lerden sonra artan çevre bilinci ile çevre sorunlarının bertaraf edilmesi için bazı önlemler geliştirilmiş ve turizm faaliyetlerinin sadece ekonomik yönüyle değil, sürdürülebilir turizm ile çevreyi ön planda tutan bir anlayışla faaliyetlere devam edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Otel işletmeleri de faaliyetleri sırasında çevreye karşı oluşturduğu olumsuzluklara karşı bazı önlemler almaya ve sosyal sorumluluk kampanyalarına katılarak bu olumsuzlukları en düşük seviyeye indirgemeyi amaç edinmeye başlamıştır.

Bu çalışmada Gaziantep ve Hatay illerinde faaliyet gösteren 3, 4 ve 5 yıldızlı otellerde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın geliştirdiği Yeşil Yıldız uygulamalarının uygulanma düzeyi araştırılmıştır. Araştırmaya katılan yöneticilere otellerin genel yönetimi, otel personelinin eğitimi, otel odalarındaki düzenlemeleri, otelin çevreye uyumu ve çevre düzenlemeleri, otelin ekolojik mimarisi, enerjisi, su kullanımı, deterjan, dezenfektan ve tehlikeli kimyasal kullanımı, atıklar ve diğer hizmetleriyle ilgili sorular yöneltilmiştir. Araştırma kapsamındaki otellerin çevre korumaya yönelik uyguladıkları genel yönetim faaliyetleri incelenmiştir. Otellerin büyük bir çoğunluğunda (%80) çevre politikası ve eylem planına sahip olduğu görülmüştür. Otellerin çevre duyarlılığının yönetim sürecinde etkin noktada olduğu algılanabilir. Fakat bu otellerin yarısından fazlasında (%52,5) çevresel faaliyetlerle birebir ilgilenecek bir birimin bulunmadığı saptanmıştır. Bu birimin eksikliği yapılacak faaliyetlerin bir sistem içerisinde yürütülmesini engelleyebileceği söylenebilir. Otellerin yarısından fazlasının (%70) uluslararası kabul gören çevre sertifikalarından yoksun olduğu ve otellerin çevre yönetim sistemlerine gereken önemi vermediği anlaşılmaktadır. Ancak otellerin çok büyük bir kısmı su, elektrik, enerji tüketimi ve kimyasal maddelerin kullanımı ile birlikte bu kullanım sonucu ortaya çıkan atıklar ile ilgili verilerin toplamasını ve izlenmesini yapmaktadır. Ayrıca otellerin tümü tüm tesisat ve donanımların bakımını periyodik olarak yapmakta ve oteller bu bakımları konusunda eğitim almış yetkili servislerle yaptırmaktadırlar.

Yeşil Yıldız kapsamında çevre koruyucu uygulamaların tümü otellerde 'orta' düzeyde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu durumda otellerin çevreci bir tutum izlediği fakat uygulamaların tam anlamıyla yeterli bir düzeyde uygulamaya koymadığı sonucuna varılmaktadır. Araştırmaya katılan otellerde misafirlerin odalarından ayrıldıktan sonra elektrik sisteminin kesilmesi, otel odalarında yüksek verimli ve az enerji tüketen cihaz ve makinelerin kullanılması, duş ve musluk başlıklarında su tasarrufunu sağlayacak armatürlerin bulunması, sigara kullanımının azaltılmasına yönelik faaliyetlerin yapılması ve otelde çevreye duyarlı deterjan ve dezenfektan kullanılması gibi uygulamalarda otellerin başarılı oldukları ve yeterli seviyede yaptıkları uygulamalarıdır. Otellerde odalar bölümünde aydınlatma, elektrik, su kullanımının fazla olması ve verimli kullanılmamasından dolayı oteller özellikle odalarda maliyet arttırıcı unsurların azaltılması için uygulamalar yaptığı sonucuna varılmıştır. Fakat bu aşamada otellerin eksik kaldığı noktalar da gözlenmiştir. Otellerde peyzaj düzenlenmeleri ve ağaçlandırma çalışmalarının yapılmaması, atık suların arıtılmaması ve bundan dolayı arıtılmayan suların değerlendirilememesi, otelin genel alan ve duş ve lavabolarda uzun süreli kullanıma uygun malzemelerin kullanılmaması Yeşil Yıldız uygulamalarında en büyük eksikliklerdir. Oteller çevreye duyarlı olma noktasında özellikle en büyük sıkıntının suyun kullanımı ve arıtılmasına yönelik sıkıntılar olduğu anlaşılmıştır. Otellerin atık suları arıtmada yetersiz kaldığı ve kullanılan suların arıtılmadan kanalizasyon sistemine gönderildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada Yeşil Yıldız adı altında yapılan uygulamaların farklı yıldızlara sahip oteller arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Özellikle şehir turizmi için öneme sahip olan 3 yıldızlı otellerin, 4 ve 5 yıldızlı otellere göre Yeşil Yıldız uygulamalarında yetersiz kaldığı sonucuna varılmıştır. 3 yıldızlı otellerin önemli bir kısmının şahıs oteli statüsüne sahip olması, yapılabilecek çevreye duyarlı uygulamaların maliyet gerektirmesi, otel sahiplerinin yeniliklere açık olmaması ve bu uygulamaları gereksiz görmeleri, farklılıkların oluşmasındaki en önemli nedenlerden olduğu düşünülmektedir.

Oteller, soğuk günlerde tüm odaların ve genel mekanların sıcaklığını yükseltebilmek ya da dengede tutabilmek için merkezi ısıtma sistemine ihtiyaç duymaktadır. Sisteme sahip olmayan oteller için elektrik ya da yakıt maliyeti söz konusu olmaktadır. 3 yıldızlı otellerde merkezi ısıtma sisteminin yetersiz olması hem maliyetleri arttırmakta hem de daha fazla kaynak kullanımından dolayı doğal çevreye verilen zararı arttırmaktadır. Otelin kuruluşunda inşaat malzemelerinde çevreye duyarlı olmayan malzemelerin kullanımı, mimari yapının çevreci olmaması gibi eksiklikler bu zararı daha fazla arttıran diğer unsurlardır.

Oteller, günün koşullarının gereklerini içinde barındırması gereken yapılardır. 3 yıldızlı otellerde kullanılan cihaz ve makinelerin 4 ve 5 yıldızlı otellere nazaran daha eski teknoloji ve daha düşük verimli olduğu görülmüştür. Ayrıca otellerin enerji tasarrufu sağlayacak frekans inventörü, ısı geri kazanım sistemi veya ısı pompası gibi sistemleri bünyesinde barındırmadığı sonucuna varılmıştır. Bu gibi yeniliklere açık olmayan, teknolojiden faydalanmayan otellerde, faaliyetlerin etkin bir şekilde yapılmamasından dolayı maliyetler ve dolayısıyla çevreye verilen zarar daha fazla artacaktır. Otellerin bir diğer maliyet yönü ise enerji kullanımınıdır. Farklı alternatifler bulunmasına karşın ülkemizin güneşli gün sayısının fazla olması yenilenebilir bir enerji olan güneş enerjisinin önemine dikkat çekmektedir. 4 ve 5 yıldızlı otellerin yararlanmasına rağmen 3 yıldızlı otellerin güneş enerjisinden faydalanmadıkları, yenilenmeyen enerji kaynaklarını tercih ettikleri, çevreye duyarlı olmadıkları ve geleneksel yönetim anlayışını devam ettirdikleri görülmüştür.

Araştırmada Yeşil Yıldız kapsamında yapılan uygulamaların Gaziantep ve Hatay otellerinde farklı olmadığı sonucuna varılmıştır. Gaziantep ve Hatay illerinin sahip olduğu olanaklar ve hizmet ettikleri turistik taleplerin benzer özellikler taşıması, otellerdeki uygulamalarda da farklılıkların doğmamasına neden olduğu söylenebilir. Fakat Gaziantep otellerinde çevre etiketine sahip eşyaların kullanımının fazla olduğu sadece bu konuda Hatay otelleri arasında farklılık gösterdiği tek uygulama olduğu sonucuna varılmıştır.

Tüm bu sonuçlar göz önüne alındığında otellerin statüleri açısından uygulama düzeylerinde büyük farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bunda en büyük etken şehir turizminde önemli bir yer edinen 3 yıldızlı otellerin uygulamalar noktasında eksik kalmalarıdır. 4 ve 5 yıldızlı otellerde ise uygulamalar genel olarak benzerlik göstermekle birlikte oransal olarak 5 yıldızlı otellerin daha çevreci oldukları sonucuna varılmaktadır. Bu nedenle 3 yıldızlı otellerin Yeşil Yıldız kriterlerinde yeterli seviyede olmadığı, 4 yıldızlı otellerin de büyük bir kısmının kriterleri karşıladığı fakat yapılabilecek birkaç uygulamayla daha iyi seviyelere gelebilecekleri, 5 yıldızlı otellerin bu kriterlere büyük oranda sahip olduğu sonucuna varılabilir. Elde edilen bulgular göz önüne alınarak Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otel yöneticilerine Yeşil Yıldız uygulama düzeylerini arttırabilmek için aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren otellerin çevresel politikalarını sistemli bir şekilde yürütülebilmesi için çevre yönetim sistemlerini daha fazla tercih etmelidirler. Ayrıca bu faaliyetlerin yürütülebilmesi için otellerde çevre faaliyetleri konusunda uzman birimler oluşturulmalıdır.

- Oteller kendi çevresel politikalarının ve uygulamalarının hangi durumda olduğunu anlayabilmeleri için otelin çevresel faaliyetlerini denetleyecek kuruluşlarla çalışması önerilebilir.
- Otellerde çevresel faaliyetlerin sisteme oturtulabilmesi ve faaliyetlerin bir program dahilinde yapılabilmesi için otellerin dünya çapında kabul görmüş olan çevre sertifikalarını alması önerilebilir.
- Otellerde genel alanlarda ve odalarda su fazla oranda kullanılmaktadır. Otellerin maliyetlerini azalabilmek ve çevreyi koruyabilmek adına su arıtma sistemlerini kurmalıdırlar. Ayrıca oteller bu arıtılan suları bahçenin sulanmasında ve tuvalet rezervuarlarında kullanması önerilebilir.
- Otellerde en önemli kullanımlar arasında enerji kullanımı gelmektedir. Otellere enerji tasarrufu sağlayacak frekans inventörü, ısı geri kazanım sistemi ve ısı pompası gibi yeni teknolojik sistemler ile Gaziantep ve Hatay ilinin güneşli gün sayısının fazla olmasından kaynaklı yenilenebilir enerji kaynağı olan güneş enerjisi kullanılması önerilebilir.
- Oteller doğal kaynakların korunması açısından eğer yeterli alana sahipse otel çevresinde peyzaj ve ağaçlandırma çalışmaları yapabilir.
- Otelde ısı yönetimi, kaynakların kullanımı için önemli bir konudur. Otellerin farklı bölümlerinde ısı dengesinin sistemsiz şekilde ayarlanmaya çalışılması ısı maliyetlerini ve çevreye zararı arttıracığından otellerde merkezi ısıtma sisteminin kurulması önerilebilir.
- Oteller, çevreyi korumak için yerel yönetimlerle koordineli çalışmalar yapabilir ve çevre konusunda yerel yönetimlerin desteğini alabilir.
- Oteller çevreye duyarlı faaliyetleri uygulayabilmek için konusunda uzman olan yardımcı kuruluşlardan destek sağlayabilir.
- Çevre faaliyetleri ve uygulamalarını yeterli düzeyde gerçekleştiren oteller, bölgede faaliyet gösteren ve çevre konusunda eksiklikleri bulunan diğer otellere yol gösterici olabilir.

Yapılan bu çalışmada çeşitli sınırlıklar bulunmaktadır. Bu sınırlıklardan ilki araştırmanın sadece Gaziantep ve Hatay'da faaliyet gösteren oteller üzerine yapılması, diğer şehirlerde faaliyet gösteren otel işletmelerinin bu araştırmaya dahil edilmemesi oluşturmaktadır. Araştırmada belirtilmesi gereken bir diğer sınırlılık ise araştırma kapsamında sadece şehir turizmüne hizmet eden otellerin araştırmaya dahil edilmesidir. Bu araştırmada belirtilecek diğer bir sınırlılık ise, araştırmanın 3, 4 ve 5 yıldızlı oteller üzerine yapılması, 1 ila 2 yıldızlı ve Belediye belgeli otellerin araştırma dışında tutulması oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKBULUT, Yavuz (2010). Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- AKIŞ, S. (1999). "Sürdürülebilir Turizm ve Türkiye", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, :36-46.
- ATAY L. ve DİLEK S. Emre (2013). "Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları: Ibis Otel Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.18, S.1, :203-219.
- AYKAN E. ve SEVİM B. (2013). "Konaklama İşletmelerinde Çevre Yönetimi Uygulamaları ve Algılanan Kurumsal İtibar Üzerine Etkisi: Kayseri ve Nevşehir Otelleri Üzerinde Bir Araştırma", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, C.5, S.3, :93-113.
- BAHAİRE, T., ve ELLIOT-WHITE, M. (1999). "The Application of Geographical Information Systems (GIS) in Sustainable Tourism Planning: A Review", *Journal of Sustainable Tourism*, 7(2), 159-174.
- BRUNDTLAND, G. Harlem (1987). *Our Common Future: World Commission on Environmental Development*. UK: The Brundtland-Report Oxford University Press, Oxford.
- CAN, E. (2013). "Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından Değerlendirilmesi", *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, S.4.
- COCCOSSİS, H., PRIESTLY, G. K., ve EDWARDS, J. A. (1996). "Tourism and Sustainability: Perspectives and Implications", *Sustainable tourism? European Experiences*, 1-21.
- DİLEK, S. Emre ve ATAY Lütfi (2011). *Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Sağlamada Turizm İşletmelerinin Yeşil Ürün Uygulamaları*, Düzce: Düzce Üniversitesi, 12. Ulusal Turizm Kongresi, Türk Turizmde Rekabet Avantajının Elde Edilmesi.
- DİNÇER, M. Zeki ve GEDİK, Sezgi (2010). *Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımı İçinde İstanbul'daki 5 Yıldızlı Çok Uluslu Konaklama İşletmelerinin Çevre Duyarlılığının Değerlendirilmesi*", Kuşadası: Adnan Menderes Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 11. Ulusal Turizm Kongresi.
- EHRLICH, P. R. (2008). "Key Issues for Attention from Ecological Economists", *Environment and Development Economics* 13: Cambridge University Press, p.2
- EREN Duygu ve YILMAZ İbrahim (2008). *Otel İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları: Nevşehir Örneği*, Nevşehir: Nevşehir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 13. Ulusal Pazarlama Kongresi.
- GAZİANTEP İL KÜLTÜR TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ (2015), *Turizm Belgeli Oteller*, <http://www.gaziantepturizm.gov.tr/TR,95180/turizm-belgeli-oteller.html> (Erişim Tarihi: 25.04.2015) adresinden alınmıştır.
- HACIOĞLU, Nejdet ve Girgin, G. Kemal (2008). *Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Yeşil Pazarlamanın Yeri ve Önemi*, Adana: Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 13. Ulusal Pazarlama Kongresi, Sürdürülebilirlik ve Pazarlama.
- HATAY İL KÜLTÜR TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ (2015), *Turizm Belgeli Oteller*, <http://www.hataykulturturizm.gov.tr/TR,60930/bilgi-edinme.html> (Erişim Tarihi: 27.04.2015) adresinden alınmıştır.
- KAHRAMAN, Nüzhet ve TÜRKAY, Oğuz (2014). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- KAYMAZ, Melike (2012). *Turizm Sektöründe Çevre Yönetimi: Marmaris'teki Konaklama İşletmeleri Örneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- KEMENT, Üzeyir (2013). *Genişletilmiş Planlanmış Davranış Teorisi Modeli Kapsamında Otel Müşterilerinin Yeşil Yıldızlı Otelleri Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- KINACI, Bahar, ALBUZ PEHLİVAN, Nalan ve SEYHAN, Güneş (2011). Turizm ve Çevre (Çevre Koruma), Ankara: Pegem Akademi.
- KIZILIRMAK, İ. (2011). "Dünyada ve Türkiye'deki Turizm İşletmelerinde Çevre Korumaya Yönelik Uygulamalar: Amacı ve Önemi", Sosyal Bilimler Dergisi, S.2, : 1-12.
- KULAKOĞLU, Nur ve DİLEK, S. Emre, (2011). Sürdürülebilir Turizm Sürecinde Birlikler, Belgeler ve Kriterleri: İber Otel Sarıgerme Park Örneği, Düzce: Düzce Üniversitesi, 12. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, Türk Turizmde Sürdürülebilir Rekabet Avantajının Elde Edilmesi.
- KÜÇÜK, Müşerref (2013) Konaklama İşletmeleri ve Çevreye Duyarlı Uygulamalar, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, 14. Ulusal Turizm Kongresi.
- ÖZÇOBAN, Ertan (2010). Türkiye'de Turizm Endüstrisinde Sosyal Sorumluluk Kampanyaları: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Yeşil Yıldız Uygulaması ve Calista Otel Örneği Üzerine Amprik Bir Çalışma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZGEN, Işıl (2005). Büyük Ölçekli Otel İşletmelerinde Atık Yönetimi ve İber Otel Sarıgerme Park Örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZSOY, Tufan ve ÇİFTÇİ, Hakkı (2008). Sürdürülebilir Turizmin Pazarlanmasında Sürekli Öğrenen Yeşil Kasaba Modeli, Adana: Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 13. Ulusal Pazarlama Kongresi, Sürdürülebilirlik ve Pazarlama.
- PEPPER, C. (2002). "Sustainability of Tourism and Ecotourism". Sustainability Background Paper Draft State Sustainability Strategy CD-ROM, Western Australia Department of Premier and Cabinet, Perth, WA.
- SAÇILIK, M. Yıldırım ve ÇEVİK, Samet. (2014) Çevreye Duyarlı Otelcilik Kapsamında Yeşil Yıldız Uygulaması: Antakya Güngör Ottoman Palace Örneği, Balıkesir: 9. Uluslararası Kongre: Turizm İşletmeciliğinde Yeni Perspektifler.
- SEYHAN, G. ve YILMAZ, B. Selin (2010). "Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama: Calista Luxury Resort Hotel", İşletme Fakülteleri Dergisi, Cilt:11, Sayı:1, :51-74.
- SONNENFELD, D. A. ve MOL, A. P. J. (2002), "Globalization and the Transformation of Environmental Governance An Introduction", American Behavioral Scientist p.1323.
- T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI (2008) <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/1417,teblig20083doc.doc?0> Erişim Tarihi: (30 Haziran 2015) adresinden alınmıştır.
- T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI (2013) <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/7283,20130906-3-1.pdf?0> (Erişim Tarihi: 01.07.2015) adresinden alınmıştır.
- TIRAŞ, H. Hayrettin (2012) "Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme" Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.2, C.2, :57-73.
- TOPALOĞLU, Cafer ve GÜMÜŞ, Filiz (2012). Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Konaklama İşletmelerinde Kullanımı: Muğla İli'ndeki 4 ve 5 Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma, Antalya: Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi, 13. Ulusal Turizm Kongresi.
- TURHAN, Serap (2010). Turizm İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Marmaris Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TÜRKER, Nuray (2002). Konaklama İşletmelerinde Çevre Duyarlılığı: Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Çevre Duyarlılığı Bakış Açısına Yönelik Bir Uygulama, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÜNLÜÖNEN, Kurban, KIZANLIKLI, M. Murat ve ARSLAN, Emin (2011). Otel İşletmelerindeki Eko-Etiket ve Sistem Yönetim Belgelerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Düzce: Düzce Üniversitesi, 12. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, Türk Turizmde Sürdürülebilir Rekabet Avantajının Elde Edilmesi.
- WILBANKS, T. J. (1994). "'Sustainable Development' in Geographic Perspective". Annals of the Association of American Geographers, 84(4), 541-556.
- YATIRIM ve İŞLETMELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2008) Çevreye Duyarlılık Kampanyası (Yeşil Yıldız) <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,11596/cevreye-duyarlilik-kampanyasi-yesil-yildiz.html> (Erişim Tarihi: 29.06.2015) adresinden alınmıştır.
- YILMAZ, B. Selin ve Yumuk, Yurdanur (2013). Türk Turizm Pazarında Çevreye Duyarlı Bir Eğilim: "Yeşil Yıldız" Uygulamaları ve "Yeşil Yıldız" Sahibi Otel İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, 14. Ulusal Turizm Kongresi.
- YOON, Y., GÜRİSOY, D. ve CHEN, J. S. (2001). "Validating a Tourism Development Theory With Structural Equation Modelling", Tourism Management, 22 :363-372.